

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Piacsor 452 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. v. sárnap, kedden, csütörtökön és szombaton.
Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábas sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr., majd azután 4 kr. Hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelteik.

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

M. Várhely, május 25-én 1862.

Az erdélyi földbirtokosok két legnevezetesebb joga.

II. Urbéri ügy.

Ha junius utolsó napja harminczhat nap múlva be nem következnék, ha a mult 1859-ik év november 4-iki 2440 számú kérelmem a bel- és igazságügyminiszteriumok január 17-iki 1860. 648. számok alatt tagadó válaszzal vissza nem utasították, s csak egy második, hatvan nevezetesebb felhatalmazóm nevében 1860. december 31-dikén 5769 számok alatt beadott kérelmemre, minden törvényszéki pártolások mellett is, egyedül akkori urbéri főtörvényszéki elnök báró Apor Károly ur lelkes közbenjárására a császár ő Felsége január 30-ki 1861. tehát két nappal a praecusiv terminus előtt legfelsőbb elhatározásával nem nyújtja meg az urbéri ügyek beadására 1861 január utolsó napjára határozott három évi időt egészen 1862-dik év junius utolsó napjáig, — hosszasan és egyes kérdésekre átbocsátkozva kellené írnom az elől tett ügy, s annak jelenlegi viszonyairól; de miután a fennirtak szerint 36 nap van még hátra, melyeket a nagy szorgalommal nem válthatok erdélyi minden földbirtokosok felhasználhatnak, miután 36 nap van még hátra, a mely alatt az erdélyi minden rendű földbirtokosság az ország területének, bizonyosan nem hibázom, avatlatlan kezektől kárpótlatlan hagyott majd egynegyed részét még az urbéri ügyekkel bajlódó törvényszékekhez bejelenthetik: csak röviden a következő megjegyzésekre és irányadó elvekre akarok kiterjeszkedni.

a) Mindenkiünk előtt ismeretes a szinte már két éves törvénykezési szünet, s annak nem kis részben menthetetlen okai s következményei; mindenki tudja, hogy a lefolyt különböző eszmék- és várakozásoktól terhes nagy reményű, s mégis szinte idétlent szült két év alatt, ha állottak is fen törvényszékek imitt amott, senkinek nem jutott eszébe a maga fázaka mellett a tüzet szítani, hanem mellőzve saját ügyét, s kiki kaporra a gesztenyét más számára, saját magánügyeink háttérben maradtak, s most már nemcsak a tüzes parázspan elégett körmeinket kell gyógyítani, hanem 36 nap múlva tán birtokunk nehől egytőde, nehől egytizede szinte menthetetlenül el van veszte, ha csak felséges kormányunk, s illetékes közegei nem gondolva a fönnbbit érintett körülmények miatti majd két éves törvénykezési szünetre, önmagától s önmaguktól meg nem nyújtják a csak 36 napra terjedő határ időt másodszor és utoljára legfőbb folyó év utolsó napjáig; a mi annyival inkább megtörténhet volna, mert az urbéri bírósági osztályok, valamint a törvényes királyi táblánál, ugy a felséges királyi főkormányzóságnál fel nem levén még, általunk magyarázhatatlan okokból állítva, s az első bíróságoknál is a tömördek urbéri pereknek, oly az idő- és körülményektől sürgetett célirányos és mindenek felett gyorsasággal bevégezhetése és elvégzése részint a szükséges személyzet hiánya, részint a célba vett szétszakasztott eljárás miatt nemcsak hogy mindenek felett kívánt sietséggel meg nem történhetik, hanem még a gondolkodó s tenni kívánó feleknek is nincs mód, nincs alkalom az égető ily természetű magánkérdések felett, irányadó jártas s mindenek felett tekintélyes közegekkel értekezni, nincs módjuk illető hivatali uton körülményes és felfejtett kérelmeket a magas trón elébe juttatni, a minnek mindenesetre nem okai, hanem a körülmények s e rendezési kor; de mindemellett miután ugynevezett praecusiv terminussal van bajunk, miután tagosítási, legelő- s erdőosztályos nevezetes ügyek, az illető törvények és rendeletek szabályai következtében másod s harmad bíróságok előtt már mult év májusa óta állanak, hol helybenhagyási, hol vizsgálati, hol folyamodási kérdésekben, s ezen kérdések elenyésztetése nélkül, valamint az egyesek, ugy az egész állam érdekében fennebb érdekelt és

kezdett miveleteket bevégezni nem lehet, s ország-szerzte nevezetes helyeken a gazdaság e miatt pang; miután az alsó törvényszékek imitt amott munkálataikat megkezdették, s határozataik vagy rendelveik ellen sem egyik, sem a másik félnek nincs hová folyamodni, s nincs honnan urbéri nyílt parancsok illető §-sai felett irányadó eszméket nyerni és kapni: már nélkülözhetetlenné váltak a második és harmad felhívási urbéri ügyekben ítélő törvényszékek, vagy pedig megszüntetendők az alsó bíróságok is.

b) Miután mind a nemes birtokosság, mind az alsóbb néposztály kárára, s különösen a haza különböző gondolkodásu, célzatu és helyzetű népei közötti egyetértés veszedelmeztesítésére, az urbériségek tisztázása a haza, a nemzetek, ugy az egyesek közötti birtokviszonyokkal, és nyolcz százados jogi viszonyokkal ismeretlen kezelekre bízattak az elmult tizedben, s ezáltal ezerekre menő peres kérdésekre anyag szolgáltatott, s azokon kívül is nincs falu, nincs határ e hazában, hol a nemes birtokosság, legalább negyedrészes nemes szabad fekvő javait volt urbéresnek s leginkább ugynevezett zsellerek és kurialisták ne bírnák, s miután az ilyen kérdések felett az urbéri nyílt parancs 3. 16. 17. 18. és 19-ik §-sai nem egészen találó rendeletei százezerekre menő peres kérdésekre nyújtanak anyagot, melyeket az újból felállított törvényszékek, kiválasztott csak is mindeniknél egy-egy egyén s tán egy törvényszéknél a járásbírók is egy századon is keresztül be nem végezhetnek, s el se is igazíthatnak; mert van sok megyei törvényszék, hol mindamellett, hogy a fönnbbit elősorolt okok miatt még fele sincs az urbéri kérdéseknek beperelve, ezerekre menő urbéri perek várnak tárgyalásra és ítéletre, melyeket ha oda számítjuk azt is a mi mulhatatlanul szükséges, hogy a tagosítási, legelőosztály, és erdőszabályozási előmunkálatok, hitelesítések- és kiosztásoknál egyes perenként legalább is két hetet kell eltölteni, és azokat a dologban jártas, tehát a megyei törvényszéki kiválasztott urbéri bíró kell, hogy végezze vagy legalább összevágó utasítást adjon, nem tudunk időt gondolni mikor végződhetnek be? s nem különösen azért, mert csak egy bíró levén hivatalba, az urbéri ügyek kezelése megtanulására, s az urbéri törvényszéki utasítás 175. §-sa értelmében az ezen ügyek elintézésére nélkülözhetetlen hazai törvények tudására, a többi bírók el levén foglalva a polgári ügyek ellátására szükséges újabb törvények és számtalan rendeletek betanulásával, okvetetlen az urbéri kérdéseklényegére vagy illető figyelmet nem fordíthatnak, s ezzel az egyes bíró önkényére nyitnak utat, vagy pedig, hogy csak az ügy nyakokról elmenjen jobbra balra szavazva, utat nyitnak számtalan folyamodásokra és felebbezésekre, melyek nemcsak az ügyeket hátráltatják és kettőztetik, hanem még a bizonytalan jövőbe taszítják hátra — a mikor a felperes elköltve lehető nyereményét s az alperes kifogyva mindenéből, ha nem mindkettő, de legalább egyik koldus botra jut, mit tanúsihat egy kilátásba jöhető példa. Pál beperli Jancsi báb mint szegődményest, hogy adja vissza a használatban levő telket, s váltsa meg az 1850 január 1-ső napja óta eltartoztatott évenkénti száz ökrös napszámokat. Jancsi bá okos ember, hallgat olyanokra, a kikre nem kellene, fizet erre, fizet arra, nem szolgál, nem egyezkedik, van hat gyermeke, két tehene s két ökör; 1862-ben jön az ítélet, ki kell menni a birtokból s megváltani 12 évi restantiát 1200 ökrös napot, 1200 ezüst huszassal, melyből egyhated engedve levén, három év alatt fizetendő ezer m. forint. Jancsi báb kivetik a birtokból, számba veszi marháját, két tehene el ment a perre, két ökör megér ötszáz magyar forintot, az első megváltási részlet fizetésével marad Jancsi bának százhatvanhat m. forint 33. krajczárja; a második ráta fizetéseig ez elkél s Jancsi bá marad hat gyermekkel koldusnak, Pál ur pedig hatszázhatvanhat m. forint és harminczhárom krajczárral kárban; a mit egy gyors eljárással el lehet vala kerülni. Annál fogva szükséges és nélkülözhetetlen, hogy a megyei törvényszékeknek szakavatott, a hazai és ha lehet az újabb törvényekben jártas legalább két vagy három bíró tárgyalják, kezeljék és

végezzék az urbéri ügyeket és kérdéseket, még pedig collegialiter és minden más ügyek és referadák közbevegyítése nélkül; ezt rendelve a mult év őszén e haza megyei rendelkezése felett kijött miniszteri rendelet 57. §-sa is, s ennél fogva ez után is járásbíró, alispán, dúlló avagy szolgabíró nem bízható meg egyéb kezelekkel és teendőikkel, hanem csak azon előmunkálati kérdésekkel, melyeket az urbéri törvényszéki utasítás 164. 165. 167. és más ezeket követő §-sokban a már ítéletesen megállított peres kérdések körüli előmunkálati, hitelesítési s más melles kérdésekben a fozlatott cs. kir. Bezirksamtok teendőjéről rendelt, különben bizonyosan czélt nem érünk, s az oly sok bírálatoknak kitett nemes földbirtokos vagyonának egy tetemes része elvesz, vagy pedig a midőn kárpótás vagy visszabocsátás alá is kerülhetne, ugy fog jártani mind a birtokos, mind a kárpótló, mint a fönnbbit példában Pál ur és Jancsi bátya; célirányos és siető eljárás, felvilágosítás, és felvilágosított bírói magyarázat, s természetes jó lelkű felvilágosítás a birtokviszonyok felől, legyen a főczél minden urbéri kérdésekben, különben czélt nem érnek sem egyesek, sem állam, s az egyenetlenség mérge ragódva az egyesek jólétén, nyomor- és szegénységre juttatja ezeket s ezekkel tán az államot is, mert gondolatom szerint boldog állam csak az, melynek egyes polgárai gazdagok, megelégedettek és miveltek az állam terheit hordozhatják s adót fizethetnek.

c) A mult évek során különböző czikkek s értekezések jelentek meg különböző ujságok hasábjain a tagosítás, legelőosztály és erdőszabályozás célirányossága- és jószágáról; magam igen sokat bajlódtam a lefolyt négy év alatt ezen kérdésekkel, nem hiányzottak a hivatalnokok egyrésze részéről ezen üdvös kormányi rendelkezések célirányossága és csakis egyedül, nemcsak a birtok jövedelmezővé, hanem biztossá tételéről való magyarázatok; de fájdalommal kell elismernem, hogy kevés siker koszoruzta igyekezetünket s ott is, a hol csak a nagyobb birtokosok valának hajlandók a célirányosságot és igazságot átlátni ismerjük be, hogy népünk nagy része nem ismeretes a föld termékenysége erejével, nem ismeretes a célirányos gazdasággal, nem mivel s következésképpen nem tud az előitéletektől megmenekedni, nem tudja tisztelni a más tulajdonjogát, nem tudja meggondolni azt, hogy az urbéri nyílt-parancs 38-dik §-a mindenkinek szabadságot ad saját bármelynemű földjét tetszése szerint mivelní és használni, s hogy éppen ennek következtében a cs. kir. helytartóság 1855. 9557. 1856-ban 9738. számok alatt szoros köteletségévé tette az alsóbb hivataloknak, bármely birtokos kérésére az ugart bétítani s oltatul lenni, hogy az ugarban vagy bár hol bevetett földje kártérítés terhe alatt megvédesse. Népünk szereti a majd minden erő megfeszítés nélküli jövedelemhez jutást, szereti csoport marhát tartani és felnevelni a mások tulajdonán, különösen most, a midőn nem is kell már adózni érte; népünk nem gondol arra, hogy a föld most ha miveltetik, ha nem, éppen ugy adóztatik, mint bármely művelt, országban, nekie szükségesei kevesek s ennél fogva magával ránt vagy tart vissza más értelmesebbeket is a nyomorban, nem gondolva a közéczélra. Egy ország népének jóléte, egy ország népének boldogsága, erejének bármely utoni kifejlesztése a törvényhozó kötelessége; ennél fogva senki által nem tagadható tény lévén az, hogy tagosítás nélkül az újabb nagy költségekkel terhelt államrendszerben a fekvő birtokot jövedelmezővé, biztossá és minden kihágásoktól megmenteni nem lehet, hogy a más birtokát senki ingyen és másnak kárára nem használhatja, bizonyos lévén az, hogy az állam nagy szükségéi nagy adókat követelnek s azokat pedig csak tagosított birtoktól lehet és kell követelni és eszközölni; bizonyos lévén az, hogy bár földmivelő ország népei vagyunk, az előhaladt gazdaszat mellett, a szomszéd országok tulszárnyalva, nyomor áldozataivá maradunk hátra: szükséges az alkalmi törvényhozónak oly rendeleteket és szabályokat adni ki, melyek az érintett tagosítás és birtokszabályozások keresztülviteléért, ha nem is feltétlenül parancsolják, de legalább

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoală - BCU Cluj-Napoca.

Az adakozók névsora a beküldések rendje szerint:

1) Aranyosszék főorvosa Bód Elek 4 ft, N. N. 1 ft, összesen 5 ft.

2) Beszterce városából bejött: dr. Haupt Gottfried 5 ft, dr. Nussbächer Friedrich 1 ft, Koska Károly 3 ft, Kőcz Friedrich 1 ft, Herbert Dániel 2 ft, Heinze Sámuel 1 ft, összesen 13 ft.

3) Segesvárról: dr. Bertleff 3 ft, dr. Wolf 3 ft, dr. Blüsz 3 ft, Berwert Frigyes 1 ft, Herbert Károly 1 ft, Schuster Frigyes 1 ft, összesen 12 ft.

4) Kőhalomszékről: dr. Müller Henrich 2 ft, dr. Müller Mihály 2 ft, Grosz János 1 ft, Mészáros Eduárd 4 ft, összesen 9 ft.

5) Abrudbányáról: dr. Weissz József 5 ft, özv. dr. Boér Lászlóné 5 ft, Fiban Károly 2 ft, Remetei József 4 ft, dr. Nikola Sztóia 3 ft, Handschuh Lajos 2 ft, Vietorics József 2 ft, összesen 23 ft.

6) Erzsébetvárossáról: dr. Wolf 3 ft, Affami 2 ft, Kósa Mózes 50 kr., Soos Károly 2 ft, összesen: 7 ft, 50 kr.

7) Udvarhelyről: dr. Fehérvári Lajos 5 ft, Gross Frigyes chirurg. 1 ft, Szakács István chrg. 1 ft, Binder Márton gyógyszer. 2 ft, Kaunez András gyógyszer. 1 ft, Soly-mosi János 1 ft, összesen 11 ft.

8) Kézdivásárhelyről: dr. Szinkovics Ignác 5 ft, Orosz János 1 ft, Kovács Ferenc gyógyszer. 2 ft, özv. Jancsó Józsefné 1 ft, Babics Endre gondnok 1 ft, összesen 10 ft.

9) Szászvárosról: dr. Lészai Dániel 5 ft, dr. Hammer főorvos 5 ft, dr. Lészai László 2 ft, Barcsai László 2 ft 10 kr., Spech Gusztáv 2 ft, Rudolf Sándor 2 ft, összesen 18 ft 10 kr.

10) Marosvásárhelyről: Dr. Csiki János 5 ft, dr. Knöfler Vilmos 3 ft, dr. Békési János 6 ft, Antal László 2 ft, dr. Péterfi József 50 kr., dr. Koruhof 1 forint, dr. Szilágyi 1 ft, Aitai Lajos sebész 1 ft, Herbert Sámuel 20 kr, Lénárd Domokos 40 kr, Katanai István 1 ft, Popler József 1 ft, Dósa állatorvos 50 kr, Burdás Alajos gyógyszer. 2 ft, Jenei Albert 1 ft, Hegnecz 1 forint, összesen 26 forint 60 krajczár.

11) Kolozsvárról: Dr. Pataki 10 ft, dr. Szabó József 5 ft, dr. Joó István 1 ft, dr. Nagel Emil 2 ft, dr. Maizner János 2 ft, dr. Margó Tivadar 2 ft, dr. Czifra Ferenc 1 ft, dr. Szombathelyi Gusztáv 5 ft, dr. Békési Ferenc 2 ft, dr. Engel József 1 ft, dr. Kálmán Izidor 1 ft, dr. Kolozsvári 1 ft, dr. Málí 1 ft, dr. Gálfi 1 ft, dr. Balogh Pál 3 ft, dr. Ince István 5 ft, dr. Ince Miklós 1 ft, dr. Gspann Károly chrg. 1 ft, Boytha József 1 ft, Domokos Sámuel 1 ft, Asztalos István 1 ft, Bartha János 1 ft, Pfenningsdorf Antal 1 ft, Szabó Domokos 1 ft, Laffer Ignác 1 ft, Adler Antal 1 ft, Pakó József 1 ft, Wolf János 1 ft, Tomcsik József 1 ft, Engel József 1 ft, összesen 58 forint.

Szamosújvárról: Dr. Gajzágó Lukács 3 forint, dr. Gajzágó László 1 ft, Schnell Károly 3 ft, Reich Albert 5 ft, Moldován László 1 ft, Placintár Grácia és fia 10 forint, összesen 32 forint.

13) Szebenből: Dr. Thelmann Gottfried 5 forint, dr. Szabó Vazul 5 ft, dr. Mikulicz Lukács 5 ft, dr. Kapesius Vilmos 2 ft, dr. Arz August 2 ft, dr. Irtl Friedrich 2 forint, dr. Möfert Samuel 2 ft, dr. Kaiser Gusztáv 3 forint, Jekeli József 3 ft, Müller Károly 1 ft, Teutsch József 1 ft, Placz Vilmos 1 ft, mindössze 32 forint. (Folytatása következik.)
Dr. Pataki,
ország-orvos.

Udvarhelyszék, május 27. 1862.

Nyiltér.*)

A „Kolozsvári Közlöny“ idei 54-dik számában az Udvarhely anyaszéki megkárosított árvek ügyében közölt cikkemre Szűcs Márton nemcs Udvarhelyszék főügyésze (?) aláírása alatt a „Kolozsvári Közlöny“ ugyan idei 80-dik számában egy felelet jelent meg.

Egy felelet, melyben közlésem éppen nem czáfoltatik meg sőt a felelő is be vallja a tudósítás valóságát s sajátkezűleg bebizonyítja azt, miszerint azon ügyben ő csak is mint tanu szerepelhet, s mégis e felelet írója képzelt személyes megsértetésének czége alatt folytonosan a személyeskedés terén barangolni — szokása szerint, újabban is nem átalította...

Nem lévén tehát az árvek érdekében, őszinte szándék-ból s minden utó gondolat nélkül közölt cikkem semmi tekintetben meggyengítve, azt újabban bonczkés alá venni szűkségem nem tartom; s jelenleg is a számtalan idegen hangzású szavakkal, talán tudakossága ismertethetése végett fölcizomázott, azonban igen helytelenül alkalmazott, feleletében nem éppen a renden talált némely kitételeket kívánok csak helyre igazítani...

Azon állítása ugyan is, hogy én a sikkasztó H.... barátságát vadásztam, nem áll, mert én noha a városban lakom és laktam, még is a nevezetel a közhelyeket és a hivatalos helyiségeket kivéve soha sem érintkeztem; de azt tudom, hogy a cs. k. jelenlegi főügyész Szűcs Márton ur H...-nal nem csak a közhelyeken, hanem még az ő házá-nál is különösen a vendéglőkben egész éjszakák-on át a k...tya asztalok mellett ülni és vele szerencsét kísérteni rangján alólának soha sem tartotta? pedig ez az eset a szerencsétlen eltűnése előtt igen igen gyakran fordult elő....

Továbbá hamis irányúnak mondja közlésemet, sőt ha nevémet eltitkolom, azt a közvélemény előtt ingerkedő és rossz akarataknak is....

Nevem éppen Szűcs Márton ur előtt soha el nem fogom titkolni, arról meglehetett és meg is lehet ezutánra is győződve, de bár mint tőri is a fejét irkáló társaival együtt azon merészdegen, hogy én is, mint afele „nadrágos“ ember kezembe tollat bátorkodtam venni, legyen biztos arról: hogy azt, eddig noha nem vettem kezembe, ennek utánna éppen nem fogom le tenni; mert hja itten bizony valljuk meg az igazat, szükség van és pedig igen nagy,

hogy a magamféle emberek közül is egy azt kezében a lehetőségig keményen tartsa....

Mint biztoson, mert saját szája vallomásából tudom, Szűcs Márton ur a „Korunk“ czimű lapnak rendes levelezője, kérem tehát egész illedelemmel vegyük elő annak 1861-beli és idei számait, s keressük ki azokból az ön to-lából habár különböző nevek alatt megjelent cikkeket, s vegyük elő kérem az én, eddig bár mely lapban megjelen-hetett cikkeimet is, s ezeknek megvizsgálására kérjünk egy részrehajlatlan bíróságot föl! és akkor kifog tünni tisztán, hogy kettőnk közül, melyik az ingerkedő és rossz akaratu? és kifog tünni különösen az, hogy a mit irkál-tunk és a mire kívántunk hatni, azt melyikünk tartotta meg és melyikünk követi a jelenben is?... hja minnyájan em-berek vagyunk....

De kérem keressük elő különösen a „Korunk“ mult évi 177-dik számát, s olvassuk el abból az erdélyi méltó-ságos törvényes királyi tábla kinyitási ünnepélyének leírás-tát, igaz, hogy ez ezéla nem igen vezetne, mert nem tu-dom tisztán, hogy azon cikk írója bir e ma is elég férfi-assággal magát nyíltan megnevezni? s ha meglennék győ-ződe, hogy az egykor előttem magát dícsékedőleg meg-nevezett szerző szavát jelenleg sem másolja meg, azon cikk-ből folyólag egy igen igen találós kérdést tudnék ezuttal ide illesztetni....

Azonban a „Korunk“ ugyan mult évi 266-dik szá-mában az Udvarhelyi levélben álló következő szavakat: „mostanság csak amugy sincopal, kenter falaz, s mielőtt a kakas háromszor szólana, ugyan annyiszor tagadja meg Jézusát“ a rendes levelező ur irta talán.... vajjon kire alkalmazhatók?... hja minnyájan emberek vagyunk....

Legyen meggyőződve, hogy hivatalos állása engem nem aggaszt, én igen is meg vagyok nyugodva a különben helyes választáson, sőt polczán valójában lelki örömmel is szemlélem; csak kérem legytünk méltányosak, különösen pe-dig szerények s ne áldozozunk irányadó-vezéři szerepről, mert bizony bizony az minket sem az irodalom terén, sem pe-dig a zöld asztal mellett semmi szín alatt nem illet meg, s így aztán talán még egy más mellett is szép békességben sokáig éldelegelhetünk.

Nekem szilárd meggyőződésesem ugyan, hogy jelenleg inkább lehet az embernek épületét adni hasznosbérbe, mint fejt... azonban, ha ön meggyőződése az enyimmel nem egyezik, az ellen sincsen szavam, de nem is lehet.... s ezen sem csodálkozunk! ha még uraságod személyisége volt egyfelől azon hatalmas, ki 1848-tól fogva, hánféle szere-pet tudott művészileg játszani?... hja mindnyájan embe-rek vagyunk....

Végül örömmel fejezem ki a felett, hogy ismert irá-nya sorait most is átlengi, és hogy nyíltan bevallja, hogy „cautionatus“ ember.... Henter János.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Kormányzó ő nmlga tegnap indult el körújtára. Innen Fejérvárra ment, honnan körújtát a székelyföld felé s azon át folytatandja.

— A „Herm. Ztg.“ közlelbi 139-dik számában, még inkább mistificalni akarván a német olvasó közönséget, Balomiri urnak lapunkban kőzreadott nyilatkozatára ezen ez-revételt teszi: „Látni való, hogy egy kis idő kell arra, míg az ember Balomiri ur ellenvéleményére nézve tisztába jön. Legtisztábban érthető pedig, ha az magyarra átfordítatik.“

A magyar nyelv kifejezései igaz hogy világosak, de alig hisszük, hogy Schmidt ur ezen látszó elismerése ne ironia legyen, s minthogy az igazságot a német nyelvből is meg lehet érteni s egyzersmind, hogy Schmidt ur meggyő-ződjk, hogy Balomiri ur német nyilatkozata is, mit mi ma-gyarra fordítánk, elég világos és érthető, im itt közöljk német szövegben a nyilatkozat azon tétéleit, melyeket Schmidt ur ironiája mistificalni akar:

„Gegen den obigen Universitäts Beschluss habe ich sogleich eine Gegenmeinung angemeldet, und am 22. Mai 1862 bereits schriftlich der Nationsuniversität überreicht. Meine diesbezügliche Gegenmeinung lautet in dem Sinne: 1) dass die Nationsuniversität verpflichtet sey die abverlangten Berathungsprotokolle und Gegenmeinungen dem hochlöblichen Gubernium einzusenden, und daher diese Einsendung nicht nur von freiem Willen der Nationsuniversität abhängt; 2) dass die erwähnte Representation nicht durch alle Nationsuniversitäts Mitglieder angenom-men worden sey.“

Es ezzel ugy hisszük megfeleltünk a „H. Ztg.“ misti-fikációjára, mely ugy látszik, hogy a román és magyar uni-versitási képviselők nyilatkozatait csakis némittel akarja megérteni.

— Az „Ost. Deutsche Post“ írja: Néhány nap óta hírek szárnyalnak, hogy Rainer főherceg leteszi a miniszter-elnökséget, s hogy bizonyos magas állást foglaland el Ma-gyarországon, a hol rövid időn körutat teend. Ezen versio-akat egyelőre kétségbevonjuk. A miniszterfelelősség elve (a fbg. kilépésének oka) ki van mondva, de erre vonatkozó törvény nincs még alkotva. Miután azonban némely belállamjogi kér-dek még nincsenek megoldva, s egyebekköztt a magyar kérdés is magában a miniszterium kebelében nyílt kérdés-nek van elismerve, s folytonosan a kiegyenlítés érdekében fáradoznak, belátták miniszteri körökben azt, hogy a mi-nisztertanács elnökségét még most oly egyénnek kell vin-nie, a ki minden pártvezeték felett áll már rangjánál fogva is, minő egy cs. k. főhercege stb.

— A „Herm. Zeitung“ újból sajnosan tapasztalja, hogy a gubernium nincsen Szebenben. Tegnap számban írja, hogy a kormányzék az ismeretes mart. 29-iki alkotmány-proiectum-féle szász felíratra már meghozta harmadik (?) határozatát, határozottan a mellett maradván, hogy az uni-versitas körén tul ment. „Marad tehát a réginel — írja Schmidt ur — csakhogy a helyett, hogy ama felíratot Sze-benbe visszaküldének, küldik a birodalmi fővárosba.“ — Pa-naszolja a szász lap, hogy az egyik szász consiliarius

elfeledte (?) a főnnebbi határozatra ellenvéleményt adni be, dass macht aber nichts — vigasztalja magát, mert a guber-niumban pompásan van védve a nemzeti illetőség, levén ott két szász tanácsos, és két titkár. (Valjon minő törvénynél fogva difficultálja ezt a Herm. Ztg.?)

Írja továbbá némi megbotránkozással, mikép a nyelvek igényének akép fog a kormányzék eleget tenni, hogy ren-deleteiben a bevezetést s záradékot magyarul, magát a ren-deletet pedig az illető nemzetiség nyelvén szerkeszti. (A bé-vezetés s záradék régen latin volt s maga a rendelet ma-gyar, most a magyar állam nyelve Erdélyben is 1846-tól fogva a magyar lévén, mi különös volna a fenebbi elhatá-rozásban?) A fenebbi híreket a „H. Z.“ a mint magát ki-fejezi, „csak a kis újjából szopja, mert a népszerűt alkot-mányos erdélyi kormányzéknel a legendakivált szigorral van kirendelve a hivatalos titkok megtartása.“

— A „Sieb. Bote“ hiteles kútfőből merített értesülést után hiszi közölhetni, hogy a magas cs. k. kereskedelmi minisz-terium f. é. majus 21-ről 3665/506 sz. a. kelt rendeletében, egyetértőleg a magyar és erdélyi udvari kancelláriával s a cs. k. hadügyminiszteriummal, a tiszi vaspályatársulat igaz-gató tanácsának megadta a kért engedélyt, hogy az Aradról Erdély déli szélein Szebennek s a verestoronyi szoroson kifelé tervezett vaspálya vonalán az előmunkákat egy év alatt megtétesse. Egyszersmind — ugymond — arról is értesül, hogy magas kormánykörökben a Nagy-Váradról Kolozsváron és a Küküllő-völgyen át Brassónak vezetendő vaspálya-vonal is mind több figyelembe vétetik. Mi csak azt jegyezzük ez alkalommal meg, hogy a nagyváradi-brassói vonalon az előmunkák is rég meg vannak téve; mert alig szükség olvasóinkat figyelmeztetni, hogy az előmunká-latokra való engedély még nem az eldöntő engedély.

— Nemes Kővárvidéke mérnökül Székely József ismert mérnök hazánkfát választá meg, ki azonban magán-vállalataival továbbra se hagyand fel.

— A magyar akademia palotája alapjának ásásánál egy bomba darabjaira találtak, mely — a mely fekvést te-kintve — bibeőleg még Török Bálint ágyúból lövetett át Roggendorf futó táborára.

— Magyarország hercegeprimása f. hó 24-én reggel indult Rómába. Kisérétében voltak b. Fekete Mihály püspök és Somogyi Károly pozsonyi kanonok.

— F. hó 21-én Pozsonyban a székes prépost kirabol-tatott. A rablók a Rómába utazott prépost alvószobájá ab-lakán behatván az ott talált szekrényeket feltörték. Az ello-pott holmik értéke még nem tudatik.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, maj. 29. A mai „Times“ írja: A londoni egyezmény azt bizonyítja, hogy a szövét-ségesek Mexikónak újjalakítását szándékolják s nem csu-pán kártalanítást. Franciaország eljárása ildomos s a „Ti-mes“ minden féltékenység nélkül sikert kíván hozzá.

Franciaország. Páris, majus 27. A „Moniteur“ müncheni levelezője alig hibeli, hogy a porosz csapatok a szövetségi gyűlés engedelme nélkül vonulhatnak be Hes-senbe. „Semmi sem jogosít fel azt hinni, hogy Poroszország Hessen ellenében a szövetségi jog helyett egyéni érdekeit vetné a mérlegbe. A herlini kabinet érzékeny lehet becsülete-re, de sokkal hatalmasabb, semhogy hatalmával, oktanul visszaélhetne.“ Sokat beszéltek arról, hogy Thouvenel ur a mexikoi kérdésben egy körlevelet intézend a franciaia tgy-nökhöz. A dolog most már kétségtelen, de a jegyzéket csak azután fogják szétküldeni, midőn Mexiko bevétele már a bevégzett tények közé tartozik. Spanyolországgal jelenleg „erélyes“ alkudozások folynak a fölött, hogy a mexikoi expeditióban ismét részt vegyen. Azonban ily politikai téri-tési rendszer napjainkban sikert már nehezen arathat.

Páris, maj. 28. A „Patrie“ és „Pays“ közlik Mon-te bello tábornoknak a római franciaia helyőrség parancs-nokává nevezetését.

Olaszország. Róma, maj. 20. A pápa e napokban be akarja bizonyítani a világnak, hogy Róma az egyház kos-mopolita székhelye s egyedüli tulajdona. Minél közelebb jön a canonicatio napja, annál egyházasabb és szentebb arcot ölt az egész város. A püspökök és egyháznagyok kocsi-ai-nak egész sora lepi el az örök város utcait. Az ünnepélyek sorát Spanyolország kezdi meg. A compestellai és burgoi bibornokok tegnap fogadták az üdvözléseket, a spanyol kö-vetségi palota fényes termeiben. A kapu és erkélyek előtt zenekarok játsztak. Egyetlen portugál püspök sem volt je-len. Azt mondják, hogy Portugalia, mely az ifju olasz ki-rályságot tüstént elismerte, jogos haragjában a fölött, hogy Dom Pedroért, a legújabbban meghalt portugál királyért a halotti misét megtagadták Rómában, egy püspököt sem küld oda. Az olaszok közül csak Latium és a Patrimonium püspökei jönek. Az osztrák püspökök Olaszországot körül-hajózzák, s így csak később érkeznek meg. A Cardinal Vicarius egy felhívást adott ki, melyben mindenkit felszólít, hogy a boldogságos szűzből imádkozzék, mert egyedül ez mentette meg Rómát eddig is a protestantismus istentelen, és az olaszországi sekták rabló törekvései ellen. Goyon el-ment. A bucsnebdnél így szólott: „visszahivatásom szemé-lyes érdekből történik, de a rendszer nem szenved miatta változást.“ Lavalettet sovárgva várják; azt hiszik, hogy ultimatumot hoz. E remény azonban hiában volt, mert nincs oly kiegyenlítősi ajánlat, melyet a curia elfogadna. Ha Vic-tor Emanuel a nápolyi nemzetőröknek azt mondta, hogy csak egyezés útján lehet Rómába menni, nagyon csalatko-zott. Rómába az olaszokat csak egy ut vezetheti: Az Ala-rich, Genserich, IV. és V. Henrik útja.

Turin, maj. 27. Góyon visszahivatásának hivatalos közlése sem Turinban sem Párisban nem tette azon benyo-mást, melyet attól a tuilerák kabinetje várt. A népeket rossz hangulatba hozta azon végtelen húzás-halasztás, melyet a császár, tanusit. Mindezekhez járul még a félhivatalos „Pays“, azon megjegyzése, hogy e rendszabálynak komolyabb jelentő-sége nincsen. Egyébiránt egy Rómából maj. 24-ről érkezett tu-

*) Az e téren megjelenő cikkekért felelőség csak is a saját ha-tóság irányában illeti a szerkesztőiséget. Szerb.

dósis is azt bizonyítja, hogy Thouvenel Antonelli bíbornoknak kijelentette, hogy Franciaország a római kérdés jelen állásán nyitott fog változtatni. Csak a szent atya helyezzen több bizalmat a császár kormányában. E nyilatkozatot a bellunói herceg nyújtotta át a bíbornoknak. Egy másik római tudósítás szerint azonban a szerkesztettség, és a nyilatkozat csak annyit mond, hogy Franciaország nem fog eltérni azon politikától, melyet Billaut ur a senatusban tartott beszédében kifejtett. Billaut beszédének végzavai pedig nem igen vigasztalólag hangzottak a világi uralmat illetőleg.

A „Sch. Corr.” írja: Turini levelezőnk a legutóbbi állítja, hogy Garibaldi f. h. 25-diki éjjel Turinban volt s ott egy legmagasabb állású személylyel értekezett, minek eredménye teljes kibékülés s kiegyezkedés volt. Hová ment azóta, mélytitok. Levelezőnk ezen közlemény folytán rejtélyesen a hercegovinai s szerbiai eseményekre, s a Görögországban kétségen kívül újabb készülők mozgalmakra hívja fel figyelmünket. Azt sem tudja senki megmondani, hova lett Bixio. Csak annyi bizonyos, hogy Genuát 10-én elhagyta. Azon hír, hogy Rómában legközelebb vegyes helyőrség leend, mindegyre tartja magát. Még mindig beszélnek Ratazzi, Farini, Minghetti-féle miniszteriumról, habár fennállásának lehetőségét senki sem hiszi.

Oroszország. Sz. Pétervár, maj. 29. Jó forrásból hírlak, hogy Konstantin nagyherceg, a császár idősebbik testvére, Wielopolski segédlele mellett, Varsóba megy, mint Lengyelország helytartója.

Varsó, maj. 28. Tegnap volt a helyhatósági tanács első gyűlése. Az elnökséget Woyda a város főnöke vitte. Zamoycki, Schlenker, Lewinski, Zielinski, Krajewski és Nathanson is jelen voltak.

Törökország. A törökök véglegesen bevonultak Montenegróba. Omer basa, Calitimakai bécsi török követhez követező sürgönyt intézett Skutariából, maj. 27-ről: „Már jelentem ex ládnak, hogy seregeink Montenegrónak Bielopavlovich kerületébe bevonultak s hogy a napokban ütközet várható. Maj. 24-én mintegy 9000 főnyi ellenséges csapatot találkoztak seregeink, mely egy sziklás területen erős pozíciót foglalt el. Két hadoszlop által megtámadtatva és állomásaikból kiveretve, alsó és felső Martinech, Revina, Chonpina, Gliziza, Porsiezi és Glivicsa falukon keresztül visszavonultak. E falvak házai és udvarai nagyobb részeit körkérítésekkel bírva, természetes sáncokat képeznek ugyan, de derék katonáink mégis robammal is elfoglalták azt. A montenegróiak

mintegy 1100 emberből álló segélyt kaptak ugyan, de még is kényszerülve voltak visszavonulni s seregeink által a hegyekbe üldöztek. Az ellenségnek 500 halottja maradt, nem számítva azokat, kiket magával vitt. A sebesültek száma, bizonyosan kétszeres. Nekünk 57 halottunk, 136 sebesültünk, ezek között van Mustafa bey, a tábornok főnöke. A leégett házak és kunyhók száma mintegy 890. Maj. 25-én győzelmet ülték seregeink, és 26-án ismét tovább mentek.

A „Sch. Corr.” szerint minden órán várhatni a tudósítást Oroszországnak katonái demonstratioval támogatott vetőjét a török csapatok tovább nyomulása ellen a montenegrói területen.

Az „Ost. D. P.” ellenben azt hiszi, hogy a párisi szerződést aláírt hatalmak többé nem vonják kétségbe a portának azon jogát, hogy saját lételetét támadó fellépés által is védhesse.

Ujabbak. Bécs, maj. 31. A „Konst. Ö. Ztg.” esti lapja jelenti: A feltörvényszék ítélete a „Wanderer” perében leérkezett. Az első bírósági ítélet minden pontjaiban jóváhagyatik.

Brüsszel, maj. 30. A mai „Indep.” írja: Lavalette marquis elutazása nem valószínű. Antonelli bíbornok kijelentette a Bellunói hercegnek, hogy a pápai kormány el van határozva, minden olasz tüntetést erővel elnyomni.

Milano, maj. 30. A „Perseveranza” írja: Tegnap délelőtt egy csoport nép gyűlt össze a Fontanateren tüntetési szándékkal. A felhívás egy névtelen falragasztvány útján történt. Néhány egyén, kik az érseki palota ablakaiból beszédet akartak tartani a néphez, a hatóság által meggátoltak. Miután a tömeg látta a hatóság szilárd és mérsékelt magatartását, további következmények nélkül szétoszlott.

Berlin, maj. 30. A lengyelhatárszélekről jelentik: Varsói hiteles tudósítások szerint, a császár a tanreform, zsidók polgári egyenlősége s a parasztládó iránti javaslatokat szentesítette.

Kassel, maj. 31. A „Kasseler Ztg.” jelenti: A választófejedelem elhatározta, hogy minisztereinek lemondását elfogadja; azonban megbizta őket, új kabinet alakításáig, az ügyek további vezetésével.

Brüsszel, maj. 31. A mai „Indep.” egy hamburgi távsürgönyt közöl, mely szerint az egész orosz hajóhadat, Kronstadt felé menő útjában, Kielbe várják.

Korfu, maj. 26. A joniai parlament, miután a lord főbiztos a Görögországgal egyesülés iránti tiltakozást elfogadni vonakodott, panaszt nyújtott be a lord ellen a királynéhoz.

Athéne, maj. 24. A kormány a lázzadók által okozott költségeiért vagyonszerzéssel akarja magát kártalanítani. A chalcisi törvényszék Petzalis ügyvéden két millió drachmát követel. Egyelőre egy faluját vette zárr alá. Az új miniszterium alakítási kísérletek még eddig nem vezettek sikerre.

Uj-York, maj. 20. Egy hivatalos tudósítás jelenti, hogy az unionista hajóhad Darling erődénél, hét mérföldre Richmondtól, a déliek útegei által visszanyomtatott, s több órai harc után 1100 ember vesztéssel visszavonult. Az Észak-Carolinai kormányzó megtagadta a további segélyt a külföldi vezettek kormányától, s hadjuttalékát visszahívta Észak-Carolinába. Lincoln megsemmisítette Hunter kiáltványát a georgiai, floridai és észak-carolinai rabszolgák felszabadítását illetőleg.

Uj-York, maj. 21. M. Clellan főhadiszállása Richmond közvetlen közelében van. Butler unionista tábornok erőszakkal elfoglalta a németalföldi consulatust Uj-Orleansban, s a bank pinczéjéből 800,000 dollárt vett el, mi kamatfizetésre volt szánva Amsterdamban. A francia és spanyol consulatusokat is elfoglalta.

Távíratí tudósítás a bécsi börzéről

Junius 2-kán: Nemzeti kölcsön 83.95. 5 % Metalliques 70.65. Bank-részvény 838.—. Hitel-részvény 217.20. Váltó Londonra 130.25. Ezüst 128.50. Arany 6.22.

Majus 31-kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 73.60. Erdélyi 71.25.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DANIEL.

H I R D E T É S E K.

(609)

(3-3)

Hirdetmény.

Nemes Dobokavármegye választási járásában **M. Fodorháza**n, az oda való birtokosi **ság korcsmárlási** joga, f. évi június hó 23-kán közérzés útján haszonbérbe fog adni: három évre; mi is a kivenni szándékoznak azon fizetendővel adatik bírtól, hogy addig is a feltételeket helyben M. Fodorháza n. Leményi Ferencz urnál megtekinthetik.

(549) | 3/6 (7-12)

Cs. kir. szabadalmazott és első amerikai szabadalmat nyert

átalán kedvelt

ANATHERIN-SZÁJVIZE

bécsi fogorvos **POPP J. G.** urnak. Ára 1 ft. 40 kr. o. é.

Ezen 13 év óta használtatott levő szájviz a fog- és szájreceptre néve mint egyike a legjobb övszernek bizonyult be, magas és főfőurások által toltott-ez-közül használtatik, névszerint pedig a legkitűnőbb orvosi egyéniségek által számos bizonyítványokkal helyeseltetvén, minden további dicsergetés fölösleges.

FOG-OLOM.

melylyel az ember sajátkezűleg dughatja be odvas fogát. Ára 2 ft. 40 kr.

Cs. kir. legm. kivált.

ANATHERIN-FOGPÁSZTA. Ára 1 ft 22 kr.

NÖVÉNY-FOGPOR. Ára 36 kr. o. é.

BEZOMÁNYOSOK:

Kolozsvárt: Wolff J. és Khudy J. gyógyszer. Szében: Zührer és Müller, Steiner gyógyszerész. Brassán: Fabik János fia és G. János fia. Károly-Féhervár: Sander gyógyszerész. Ruzs, Wagner könyvtár. Segesvár: Misselbacher J. M. Besztercén: Dietrich és Fleischer. Décsen: Janki S. Décsen: Büchler A. Medgyesen: Foltbert gyógyszer. Nagy-Engelen: Oberth J. gyógyszer. Nagy-Váradon: Janki J. Huzella. Fogarason: Nehrer, Maros-Vásárhelyt: Bucher D. és Fogarasi. Balásfalván: Korvig T. Szász-udvaron: Leonhardt J., és Wostch gyógyszer. Szász-Régenben: Traugott és Wachner. Zilahon: Ifj. Abraham Gábor. Debreczenben: Bezler gyógyszer. Salmán, és Czannak J. S-A-Ujhelyt: Deutsch József. Szinjer-Váralján: E. Gerber gyógyszer. Szathmárt: Veisz J. Márm.-Szigeten: Hoffman és Rath. Holdmező-Vásárhelyt: Wagner K. gyógyszer. N.-Károlyban: Jellinek gyógyszer. Nagy-Bányán: Tapp gyógyszer. Ó-Maróthon: Pfeiffer urak.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt, **Wittich József** ur Maros-Vásárhelyt, **Dobray Nándornál** S.-Udvarhelyt, **Barthos Domokosnál** S.-Szentgyörgyön kapható:

NÖVENDÉK IFJUSÁG IMAKÖNYVE.

Hithen megerősödött protestáns fiak és leányok számára írta **Medgyes Lajos**. Ára: nyomtató velin papíron, bőrbe kötve, tokkal, 1 ft. Díszkiadás, író-velin, bőrbe kötve arany metszéssel, tokkal 1 ft 50 kr.

A KELETI MARHAVÉSZ

terjedésének beoltása és állatbiztosító egyletek általi gátlása. Írta **Magyary Ferencz**, okl. állatorvos. — 40 kr.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)

A mezei gazdaság jelen állapota,

mint a tudományok közhasznosságának bizonyága. Kifejtve beszédben, melyet a tudományok bajor kir. akadémiájában, Münchenben 1861. november 28-dikán ünnepélyes ülésben mondott **B. Liebig Justus**, a nevezeti akadémia elnöke, s 1858 óta a magyar akadémia külföldi lev. tagja stb. Fordította és jegyzeteket kísérve kiadta **Bacsi József**. — 40 kr.

Az elszegényedések.

Emberbaráti, hazafiúi és politikai vázlatok, írta **Fáy András**. — 80 kr.

A nővérek.

Regény. Írta báró **Eötvös József**. II-dik czímképes kiadás. Egy kötetb. 2 f.

Erdélyi történelmi adatok

IV-dik KÖTET

Kiadja az Erdélyi Muzéumegylet. Szerkeszti **SZABÓ KÁROLY**.

Ára 2 forint o. é.

III. Napoleon uralkodása.

Az eredeti kiadás után fordítva.

I-ső füzet 80 kr.

Homiliák

regibb és legújabb modorban, kiadja **Dobos János** czeplédi ref. pap, ára 2 ft.

Vázlatok egy év történetéből

(1860 oct. 20-kától 1861 octoberig).

Kecskeméty Aurél tól. Ára 2 ft.

UTI RAJZOK.

Írta **ZOMBORI GEDŐ**.

I-ső kötet: Magyarország, Austria, Morva és Csehország, Németország, Holland, Belgaföld, Angolország.

II-ik kötet: Franciaország, Schweiz, Savoya és schweizti határhegyek, Olaszország, Krajna, Karantán és Steierország.

A két kötet ára 2 ft.